

VYTAUTO DIDŽIOJO UNIVERSITETAS
HUMANITARINIŲ MOKSLŲ FAKULTETAS
ISTORIJOS KATEDRA

Jovita Vaitkutė

JONO MEKO DIENORAŠČIAI – KŪRYBA IR KŪRYBIŠKUMAS EGZILYJE

Referatas

Kaunas, 2016 m.

Ivadas

Kūryba ir kūrybiškumas žmogui yra svarbūs įrankiai išreiškiant savo jausmus, mintis ar įspūdžius. Žmonėms atsidūrus egzilyje šie įrankiai tampa ganėtinai svarbiais elementais išsaugant ir tobulinant savąją kultūrą. Vytautas Kavolis yra pasakęs taip: „Kūrybiškumą esame linkę laikyti viena iš dviejų pačių esminių tautos išlikimo sąlygų. Tauta gyva, kol fiziškai gyvi jos žmonės ir kol jų kultūros turinys suteikia jiems pakankamai atsparos prieš kitų kultūrų traukos jėgą“¹.

„Viena pirmųjų didelio kūrybingumo sąlygų yra kultūrinės veiklos nepriklausomybė – pripažinimas jos lygiavertiškumo su kitomis žmogiškos veiklos sritimis“². Ši Vytauto Kavolio citata tinka apibūdinti Jonui Mekui, kuris yra vienas iš žinomiausių lietuvių egzilio asmenybių. Nors jis savęs ir nelaikė intelektualu, tačiau jo mintys, užrašytos dienoraščiuose, puikiai atspindi ne tik jo išgyvenimus, bet ir intelektualinio lygio mąstymus įvairiomis temomis.

Darbo objektas – kūryba ir kūrybiškumas Jono Meko dienoraščiuose.

Kalbant apie kūrybą ir kūrybiškumą Jono Meko dienoraščiuose, kyla keletas istoriografijoje mažai paliestų probleminių klausimų. Kaip Jonas Mekas suprato kūrybą ir kūrybiškumą? Kaip jis juos interpretavo? Kaip reiškesi J. Meko kūrybiškumas sunkiomis sąlygomis?

Šio darbo tikslas – pažvelgti į Jono Meko mąstymus apie kūrybą ir kūrybiškumą.

Siekiant įgyvendinti užsibrėžtą tikslą, buvo suformuluoti šie uždaviniai:

1. Trumpai apžvelgti Jono Meko asmenybę ir jo veiklą.
2. Analizuoti Jono Meko mąstymus apie kūrybą ir kūrybiškumą gyvenant Vokietijoje.
3. Analizuoti Jono Meko galvojimus apie kūrybą ir kūrybiškumą gyvenant Jungtinėse Amerikos Valstijose.

Siekiant realizuoti išsikeltus uždavinius, susisteminti ir analizuoti istoriografijoje ir šaltiniuose esančius duomenis buvo naudotas aprašomasis – analitinis bei sintezės metodai.

Šis tyrimas aktualus tuo, kad istoriografijoje yra mažai tyrinėti šio asmens pasisakymai, mąstymai apie kūrybą ir kūrybiškumą.

¹ Kavolis V., Kūrybiškumas istoriniu žvilgiu, „Metmenys“, Nr. 1, 1959, p. 6

² Kavolis V., *Laisvė ir atsakomybė kūrybiniame veiksmo*, 1961, p. 1

Rašant šį darbą daugiausia buvo remtasi Jono Meko prisiminimais „Žmogus be vietos. Nervuoti dienoraščiai“ ir „Trys draugai“. Pirmoje knygoje pateikiami Jono Meko išgyvenimai ir pamąstymai nuo pasitraukimo iš Lietuvos 1944 metais iki 1954 metų. Antroje knygoje per bendravimą su Jurgiu Mačiūnu, John Lennon'u ir Yoko Ono, atsiskleidžia J. Meko mąstymas ir keliamos idėjos.

Šaltinių specifika ir išsikelti uždaviniai lėmė ir šio darbo struktūrą, tai būtų įvadas, trys skyriai ir išvados. Pirmajame skyriuje aptariama Jono Meko biografija, asmenybė ir veikla. Antrajame skyriuje analizuojamos Meko mintys apie kūrybą, kūrybiškumą, sąlygas, jam gyvenant Vokietijoje. Trečiajame skyriuje analizuojamos Meko mintys apie kūrybą, kūrybiškumą, sąlygas, šiam gyvenant Jungtinėse Amerikos Valstijose.

1. Jono Meko asmenybė ir veikla

Jonas Mekas gimė 1922 metais Semeniškiuose, Biržų apskrityje. Vis dar mokydamasis mokykloje, redagavo laikraštį „Naujosios Biržų žinios“. Dar gyvendamas Lietuvoje Jonas Mekas dalyvavo antisovietinėje ir priešnacistinėje veikloje – mašinėle perrašydavo jam slaptai perduotus, ranka rašytus tekstus, nors ir nelaikė savęs kareiviu „Aš nei kareivis, nei partizanas. Aš poetas“³. 1943–1944 m. redagavo pagrindinį laikraštį „Panevėžio apygardos balsas“. Mėgo skaityti. Perskaitė Goethe, Rousseau, Voltaire, Hugo, Dumas, Hamsuno, Gorkio ir kitų žymių rašytojų bei mąstytojų kūrinius. Taip pat jo žingeidumą iliustruoja ir paties pasakyti žodžiai: „Mano vaizduotė, mano polėkiai dar auga, plečias. Man dar reikia šito augimo, šito žinojimo, šito praplėtimo, šitų kontrastų“⁴.

Laikė save laisvu žmogumi. Savo dienoraštyje rašė taip: „Jeigu jūs norit prikišti, kad man stoka patriotizmo ar drąsos – tai eikit po velnių. Jūs sukūrėt šitą civilizaciją, ir šitas sienas, ir šituos karus, ir aš nei suprantu, nei noriu nei jūsų civilizacijos, nei jūsų karų ir, susimildami, atstokit nuo manęs ir žiūrėkit savo pačių reikalų – jeigu ką nors patys juose dar suvokiate. O aš – aš esu laisvas ir jūsų karuose“⁵. Šis norėjimas būti laisvam jaučiasi tolesnėje jo veikloje bei kūryboje.

Literatūrinėje Meko kūryboje jaučiami gimtojo krašto motyvai, o dėl savo sukurtų filmų dažnai laikomas avangardiškojo filmo krikštateviu Jungtinėse Amerikos Valstijose. Dalyvavimas Fluxus judėjime.

1944 metais, pabėgus iš Lietuvos kartu su broliu 8-iems mėnesiams buvo įkalinti priverstinių darbų stovykloje Elmshorne, Vokietijoje. 1946 – 1948 m. buvo žurnalo „Žvilgsniai“ redaktorius. Dvejus metus studijavo Mainco universitete. 1949 metų pabaigoje su broliu persikėlė gyventi į Jungtines Amerikos Valstijas, New York'ą. Nuo 1956 metų pradėjo kurti savo filmus. Užsiėmė įvairia veikla, susijusia su filmais. Savo straipsnius spausdino įvairiuose filmams skirtuose žurnaluose.

Gyvendamas Vokietijoje Mekas apie save dienoraštyje rašė: „Yra tokios tikrovės, kuri yra ne kiekvieno matoma. Ji apsieiškia tik liguistiems ir trapiam jautriems. Todėl nesistebėkit ir tuo, kas čia parašyta. O jeigu jums kas keista pasirodys, tai skaitykit: o, suprantama, šitų dienoraščių autorius buvo vienas iš tų liguistų ir superjautrių žmonių, pokario produktas“⁶.

³ Mekas J., *Žmogus be vietos. Nervuoti dienoraščiai*, Vilnius, 2000, p. 9

⁴ Ten pat, p. 74

⁵ Ten pat, p. 9, 10

⁶ Ten pat, p. 188

Jonas Mekas išleido nemažai poezijos knygų bei pasakų vaikams. Bet labiausiai jis žinomas ne dėl literatūrinių pasiekimų, o dėl savo sukurtų filmų. Mekas yra sukūręs daugiau nei penkiasdešimt filmų. Dėl savo veiklos gavo nemažai apdovanojimų.

2. Jono Meko mąstymai apie kūrybą ir kūrybiškumą

gyvenant Vokietijoje

Dirbdamas fabrike priverstinių darbų stovykloje Elmshorne, Vokietijoje, Mekas apie meno daromą įtaką žmonėms pasakė taip: „Menas žmones įskiepiną. Jis juos pakeičia, meno skiepais, iš šunobels į obelį“⁷. Menas pakeičia žmogų, jį padaro civilizuotesnį. O apie sąlygas kūrybai toje stovykloje rašo taip: „Kaupkis kaip nori – nesusikaupsi. Viskas nervuota, su trūkčiojimais. Rašai, bet užmiršti, ką prieš minutę parašei, nes turi saugotis, kad į nugarą neatsimuštų druskinė ar batas“⁸. Ši citata puikiai iliustruoja sąlygas, kuriomis tenka kurti. Tačiau, dienoraščiuose esantys trumpi eilėraštkai iš šio laikotarpio, taip pat ir pats dienoraštis parodo, kad ir tokiomis sąlygomis asmuo gali „civilizuotai“ ir kūrybiškai išreikšti save ir savas mintis.

Tačiau, reikia paminėti, kad dienoraštyje, iš šio laikotarpio, esami pamąstymai ir eilėraštkai yra su ironija ir pykčiu bei nusivylimu. Pavyzdžiui, „Laikraščiai verkia: Anglų bombos sugriaus Europos kultūrą! Ajajai... Taip, nes Europos kultūra ne žmoguje, o mūruose, muziejuose. Taip, nes jūsų Europos kultūra uždarė mane į šituos barakus! Tai jūsų Europos kultūra uždarė šituos barakuos mano draugus! Taip, man negaila šitos kultūros. Bombom daužykite ją, prašau! Argi bomba nėra galingiausias, išmintingiausias jūsų kultūros gaminys?“⁹. Galima spėti, kad pirmoje citatos dalyje Mekas parodo savo kultūros interpretaciją – kad ji ne daiktuose ar pastatuose, o žmonėse ir jų kūrybiniame bei intelektualiniame potenciale. Jaučiasi nostalgija Lietuvai.

„Poetas turi rūpintis savo siela. Jis turi viską giliai atjausti. Jis turi dėti pastangas viską, kas liečia žmogaus sielą, suprasti, į visus turi įeiti jo žvilgsnis. Iš didesnio atjautimo kyla didesnė tragika. Kuo didesnė tragika, tuo gilesnis kūrinys“¹⁰. Kūrybiškas žmogus turi sugebėti pajusti kitus žmones, jų emocijas, išgyvenimus bei jį supančią aplinką taip semdamasis įkvėpimo kūrybai, kuri, anot Meko, yra su giliomis prasmėmis. Panašią mintį išreiškė ir Vytautas Kavolis: „<...> kūrėjas buvo laikomas aplamai giliau įžvelgiančiu į žmogiškosios būties ir veiklos tikslus <...>“¹¹. Šią kūrybiškumo savybę dar kartą Mekas pabrėžia savo dienoraštyje, tik šį kartą parodydamas ir neigiamą pusę: „Kiekvienas poetas yra diletantas ir turi savy bepročio. Jis praeina pro viską ir ragauna visko, pats save keikdamas“¹². Vedinas smalsumo,

⁷ Mekas J., *Žmogus be vietos. Nervuoti dienoraščiai*, Vilnius, 2000, p. 18

⁸ Mekas J., min. veik., p. 20

⁹ Ten pat, p. 21

¹⁰ Ten pat, p. 32

¹¹ Kavolis V., *Laisvė ir atsakomybė kūrybiniame veiksmu*, 1961, p. 4

¹² Mekas J., min. veik., p. 109

žingeidumo ar ieškodamas įkvėpimo kūrybiškas žmogus išbando daugelį dalykų, dėl kurių gali ir pats nukentėti. Šiais žodžiais Jonas Mekas išreiškia nusivylimą, kad iš jo perskaitytų knygų ir išgirstų paskaitų bei pamatytų vietų lieka tik nedideli epizodai, o didžioji dalis turinio išnyksta.

Kūryba ir tauta yra susijusios, viena kitą veikia. Apie šį santykį Jonas Mekas rašė taip: „Kiekvienas naujas menininkas jon (tauton) įneš vis naujo, ją vis turtins ir keis, ištrindamas pavargusius bruožus ir įrėždamas naujų, gyvų linijų į tautos „dvasią“, formą, turinį, sielą“¹³. Mekas įžvelgė tai, kad tiek tauta, tiek jos kultūra keičiasi, tobulėja, o šiai raidai įtakos daro kiekvienas naujas talentingas ir kūrybingas asmuo.

Kritiškai vertina tuometinę lietuvių kūrybą. „Aš dažnai pagalvoju: prieš bedaiktę tapybą šaukia mūsų kritikai. O pažiūrėk į poeziją, prozą – tikrai bedaiktė mūsų proza ir poezija... Prirašoma, priplepama knygom beveik apie nieką. Ir pasikalbėjimai, ir aprašymai... Ilgiausias romanas, pavyzdžiui, vaizduoja kaimą, jo žmones ir gyvenimą, o viskas tik bedaikčiai vogrėjimai – nėra tų daiktų, tų kvapų, tų ŽODŽIŲ nėra, kurie neatplėšiamai susiję su kaimu. Nėra tų darbų, gamtos, nėra įrankių, kasdienės aplinkos. <...> A, duokit man Donelaitį, Strazdelį, Baranauską, Valančių, Žemaitę, Krėvę, Biliūną – ir Vaižgantą! Dabartiniai poetai ir prozaikai tokie jau skiedikai, tokie jau bedaikčiai, bepaučiai“¹⁴. Kritikuojami, Meko manymu, abstraktūs, nekonkretūs lietuvių kūriniai. Lietuvių literatūros klasikai iškeliama kaip pavyzdžiai parodant, kokia turi būti gera ir vertinga kūryba.

Mekas kalbėdamas apie knygos iliustracijas, kurias nupiešė V. Adamkevičius, pasisakė apie modernųjį meną. „<...> bet kaip naujas išgyvenimas moderniajame lietuvių mene, yra ir viena savaimingiausių ir giliausių išaugų, kuriai suprasti reikia užsimauti kelnes. Tai nėra net modernu – modernios gali būti skrybėlės ar kaklaraiščiai – menas tėra naujas, kaip šviežias, nematytas vaisius, sakykim, iš Edeno“¹⁵. Norint suprasti moderniojo meno perduodamą idėją, reikia apie jį žinoti, juo domėtis. Bet taip pat, Jonas Mekas teigia, kad modernus yra tol, kol yra naujas. Taip pat jis diskutavo su J. Griniau parašyta mintimi apie modernųjį meną. „Štai J. Grinius irgi rašė *Aidy* 4 Nr. („Antihumanizmas mene“), kad modernusis menas išsigimimas, jis nevaizduoja veidų, jis yra komunizmo, nacionalsocializmo, KZ menas. Jei p. J. Grinius ir visi tie ponai būtų jau su kelnėmis, jau žinotų, kad kaip tik tuodu režimai uždraudė pas save modernųjį meną ir propagavo tik tuos p. Griniaus ir daugelio štai taip mėgiamus realistiniais nutapytus veidelius ir vaizdelius. Ne modernusis menas, kuris pora brūkšnių išreiškia spalvą ir formą, nuotaiką ir sielą, - patį giliausiąjį žmogų, - bet tas antrokiškas, besistengiąs kiekvieną musės taškelį atvaizduoti 100

¹³ Mekas J., *Žmogus be vietos. Nervuoti dienoraščiai*, Vilnius, 2000, p. 113

¹⁴ Mekas J., min. veik., p. 129

¹⁵ Ten pat, p. 134

procentų tikslumu, kiekvieną veido apgamą – kurie vaizduoja daiktų išviršę, o ne sielą – tarsi materialistinis realizmas. Tai turėtų žinoti ne tik Grinius, o ir visi josiškiai¹⁶. Diktatūriniai režimai labiau propaguoja realistinį meną, kuris labiau pasitarnauja ideologijai, nei modernusis. Dėl galimybės ne visiems suprantamomis formomis perteikti įvairias žinias, idėjas, ši meno rūšis buvo draudžiama.

Viename laiške Jonas Mekas išreiškia savo supratimą apie meną: „Menas nėra atlyginamas ir galbūt nereikalauja atlyginimo – jis nėra amatas“ ir „Menas yra šviežias, nematytas vaisius, kurį tau kūrėjas atneša, ir tau gera jausti jo šviežumą“¹⁷. Mekui menas asocijuojasi su naujumu ir penu sielai, kaip vaisius, kuris atgaivina žmogų.

Apie rašymą egzilyje ir jo tikslą Mekas savo dienoraštyje rašo taip: „Ne, mūsų neskaitys mūsų tauta. Mūsų niekam nereikės ir mes niekam ir niekad nespausdinsim tūkstantiniais neigi šimtiniais tiražais. Mūsų niekam nereikės ir mūsų niekas neieškos. Todėl nesistebėkit, jei mes rašydami neturim galvoj jokios publikos, jokio skaitytojo. Mums rašymas nėra nei pasipelnymo, nei garbės dalykas. Mums rašymas yra kraujo reikalas“¹⁸. Nusivylimą rašymu tokiomis sąlygomis išreiškia viename laiške Medardui Bavarskui: „<...> kam vis tai, ką rašai, jeigu gal niekas to neskaitys, gal geriau paširdy tai, ne ant popierio, pasilaikyt. Nes štai tavo tautą naikina, ir pasauly vaikščioja žmonės su kruvinais pirštais aplink ir taikstos tavo kaklo. <...>. Ir ką rašai, susigeria su tavo beviltiškumu, susigeria su pykčiu ir išvien su tavo beprotišku laiku, beprotiškais nusikaltimais, ir beprotišku laukimu <...>, nes esi toks mažas toje pasaulio didžiųjų velniavoje, tavo balsas toks mažas“¹⁹.

Gyvenant Vokietijoje Jonui Mekui kūryba buvo svarbi. Dienoraštyje ne kartą mąstė apie poeto savybes, apie meną, rašymo egzilyje prasmę. Diskutavo su J. Griniumi dėl režimo įtakos moderniajam menui.

¹⁶ Mekas J., *Žmogus be vietos. Nervuoti dienoraščiai*, Vilnius, 2000, p. 134

¹⁷ Ten pat, p. 145

¹⁸ Ten pat, p. 150

¹⁹ Ten pat, p. 159

3. Jono Meko galvojimus apie kūrybą

ir kūrybiškumą gyvenant Jungtinėse Amerikos Valstijose

Dar tebegyvendamas tiek Lietuvoje, tiek Vokietijoje be literatūros Jonas Mekas domėjosi filmais, o persikėlęs gyventi į Jungtines Amerikos Valstijas, pats pradėjo filmuoti. Ten gyvendamas susipažino su vienais ryškiausių XX amžiaus antros pusės asmenybių John Lennon'u, Jurgiu Mačiūnu ir kitais.

Pirmaisiais metais po persikėlimo į Ameriką Jono Meko dienoraštyje dar jaučiama beprasmybė tiek gyvenime, tiek kūryboje. Jis rašo: „Einu, gyvenu, ir gyvenu kaip ne šio šimtmečio žmogus, ne tarp realių žmonių, bet iliuzoriniame pasauly. Rašau, bet niekas to neskaitys“²⁰.

Jonas Mekas apie jam patinkančią kūrybą jau gyvendamas Amerikoje pasakė taip: „Na, man patinka dalykai, kurie išreiškiami tiesiogiai“²¹. Šį teiginį patvirtina ir kita jo išreikšta mintis: „Bet dabar, šiuo metu, suprantat, mene labiausiai veikia tiesioginiai, nedramatizuoti dalykai“²². Visa tai atsispindi ir jo paties filmuotoje medžiagoje. Savo filmais išreiškia protestą prieš meną, vaizduojantį dramatiškus, svarbius įvykius siekdamas parodyti žmogų kasdienybėje, atskleisti jo jausmus, emocijas, išaukštinti nereikšmingus gyvenimo momentus²³.

Pokalbyje tarp Jono Meko, John Lonnon'o ir Yoko Ono galima rasti pasisakymų apie kūrybą, šiuo atveju, liečiančią daugiau muziką. Viso šio pokalbio metu išreiškiama pagrindinė idėja, kad muzika, o tuo pačiu ir kitos meno rūšys, turi būti kuriama iš širdies, kad kūryba turi perteikti vidinius žmonių pasaulius, turi būti laisva ir nevaržoma. Kaip pavyzdį galima pateikti tokius pasakytus Jono Meko žodžius: „Bet ar, kalbant apie tave (apie Yoko Ono), tai nėra kartu ir formali priemonė laužyt ir formuot gryną tikrovę, nes jeigu tu jos nesulaužysi formaliai, visi tie emociniai ir visokie kitokie protrūkiai atrodys plokšti. Tas mikčiojimas yra formali priemonė“²⁴. Galima daryti išvadą, kad taip buvo išreiškiama mintis, kad norint sukurti kažką su giliu ir prasmingu turiniu, mintį ar idėją reikia perteikti su sava interpretacija, o ne kaip gryną medžiagą. Nors pats Mekas anksčiau abejojo savo paties sugebėjimu kurti. Savo dienoraštyje

²⁰ Mekas J., *Žmogus be vietos. Nervuoti dienoraščiai*, Vilnius, 2000, p. 378

²¹ Mekas J., *Trys draugai*, Vilnius, 1998, p. 13

²² Ten pat, p. 15

²³ <http://www.vdu.lt/lt/person/4-jonas-mekas/>, žiūrėta 2016. 06. 05

²⁴ Mekas J., min. veik., p. 24

rašė taip: „Aš turbūt niekad nepajėgsiu savęs visai atverti. Kita vertus – many nieko įdomaus ir nėra, tik keista, vaikiška siela, tik krūva fantazijos ir šiukšlių, nieko labai tikro“²⁵.

Pokalbyje trumpai paliestas yra ir tautiškumo aspektas. Pavyzdžiui, Jonas Mekas kalbėdamasis su Yoko Ono apie pastarosios kuriamą muziką pasakė: „Bet vis dėl to, mes žinom, kad negalima pabėgti nuo savų šaknų, nuo rasinės ir kultūrinės atminties. Turi būti kažkas, ką tu iš ten atsinešei, ir tu sulieji tai su... kažkuo...“²⁶. Ši Jono Meko iškelta idėja parodo, kad tiek kūryboje, tiek kituose gyvenimo svertuose yra svarbūs savo atsineštosios kultūros elementai. Taip pat, galima kelti idėją, kad dviejų kultūrų sujungimas į vieną, gali sukurti kažką naujo. Šiuo atveju Yoko Ono kuriamas muzikos stilius. Panašią mintį dienoraštyje pirmosiomis savaitėmis gyvenant Amerikoje užrašė pokalbį su Mazalaite, kuri abejojo, ar galima, ką iš kitų išmokti. Meko atsakas į tai buvo: „<...> bet ir giedot irgi reikia iš kitų pasimokyti, kad gražesnė daina būtų. Visi turim ko dainuoti, bet kai kas uždainuoja – tai nieko neišsina: ar gerklė neišneša, ar plaučiai, ar kaip ožys staugia, ir žmonės šaukia: nustok, nustok bliovęs“²⁷.

„Nufilmuot tikrovę taip, kaip ji iš tiesų atrodytų tikroviška, yra tikras menas...“²⁸. Kūryboje svarbus tikroviškumas, kad žmonės galėtų lengviau jį pajusti. Perteikti tikrovę tikroviškai yra sudėtingas darbas, reikalaujantis nemažai talento ir pastangų.

Apie kitokią meno formą Jonas Mekas savo knygoje „Trys draugai“ rašė pateikdamas Yoko Ono laišką, kuriame rašoma: „Aš manau, kad paveikslą galima išreikšti instrukcijomis. Šiuo atveju menininkas tik duoda instrukcijas arba diagramas, kaip tapyti, ir paveikslas daugiau ar mažiau yra tarsi daiktas, kurį reikia pačiam pasidaryti pagal instrukcijas. Paveikslas pradeda egzistuoti tik tada, kai žmogus pagal instrukcijas įgyvendina tą paveikslą. Taigi paveikslo gyvenimas pradeda keistis, kai žmonės prisideda kurdami paveikslą pagal instrukcijas, o kartais jų nepaisydami, ir šitaip aktyviai dalyvauja paveikslo gyvenime“²⁹. Taip žmonės būtų įtraukiami į meno kūrybą, skatinamas jų kūrybiškumas. Ši Meko idėja atliepia Vytauto Kavolio pasakytai minčiai: „<...> savo kūryba žadinti kitų kūrybiškumą – yra vienintelis, kurio galima – bet ir reikia – iš kūrėjų reikalauti“³⁰.

Gyvenimas Amerikoje nepakeitė Jono Meko kūrybos ir kūrybiškumo suvokimo. Kūrybiškas žmogus turi idėjų semtis iš abiejų kultūrų bei norėdamas sukurti gilaus turinio meną, savaip interpretuojant jas sujungti. Kūryba turi būti perteikiami žmonių išgyvenimai.

²⁵ Mekas J., *Žmogus be vietos. Nervuoti dienoraščiai*, Vilnius, 2000, p. 382

²⁶ Mekas J., *Trys draugai*, Vilnius, 1998, p. 22

²⁷ Mekas J., *Žmogus be vietos. Nervuoti dienoraščiai*, Vilnius, 2000, p. 366

²⁸ Mekas J., *Trys draugai*, Vilnius, 1998, p. 57

²⁹ Ten pat, p. 94

³⁰ Kavolis V., Kūrybiškumas istoriniu žvilgiu, „*Metmenys*“, Nr. 1, 1959, p. 9

Išvados

Išanalizavus turimą medžiagą, buvo padarytos tokios išvados:

1. Jonas Mekas – vienas iš žymiausių lietuvių išeivių. Jo veiklos indėlis avangardinio kino terpėje ir sukurti filmai pelnė jam amerikietiškojo avangardinio kino krikštą vardą.
2. Anot Meko, poetas įkvėpimo, idėjų turi semtis iš jį supančios aplinkos ir žmonių, jų išgyvenimų ir jausmų. Tačiau šis aspektas gali paveikti neigiamai ir patį poetą. Meko teigimu, kūryba veikia tautą, ją keisdama, tobulindama. O tuometinius lietuvių poetus ir prozininkus kritikuoja dėl jų abstraktumo ir nekonkretumo. Kūryba egzilyje laiko beprasmiu rašymu sau, kurio niekas neskaitys.
3. Gyvenimas Jungtinėse Amerikos Valstijose nepakeitė Jono Meko kūrybos ir kūrybiškumo suvokimo. Jam svarbūs savos kultūros elementai, dviejų kultūrų sujungimą mene laiko teigiamu dalyku, galinčiu sukurti kažką naujo. Meko teigimu, norint sukurti kažką prasmingo, reikia viską pateikti su sava interpretacija.

Literatūros sąrašas

Šaltiniai:

- Mekas J., *Trys draugai*, Vilnius, 1998
- Mekas J., *Žmogus be vietos. Nervuoti dienoraščiai*, Vilnius, 2000

Literatūra :

- Kavolis V., Kūrybiškumas istoriniu žvilgiu, „*Metmenys*“, Nr. 1, 1959
- Kavolis V., *Laisvė ir atsakomybė kūrybiniame veiksmu*, 1961

Internetinė nuoroda:

- <http://www.vdu.lt/lt/person/4-jonas-mekas/>, žiūrėta 2016. 06. 05